

INNOVATION, REFLEKSION OG SAMMENHÆNGSKRAFT

– SEKS HUMANISTISKE FORSKNINGSCASES MED IMPACT

FORSKNINGSCASE:
**DANSKE TV-SERIER SOM
EKSPORTSUCCE**

DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND

Forord

Innovation, refleksion og sammenhængskraft – seks humanistiske forskningscases med impact

Humanistisk forskning er vigtigere end nogensinde. I en verden i hastig og gennemgribende teknologisk, klimatisk og social forandring retter store samfundsudfordringer sig mod mennesket. Hvordan kan vi nytænke og håndtere de presserende dagsordener? Hvordan bringes nyskabende tekniske og politiske løsninger konkret ud i livet? Humanistisk forskning bidrager til et innovativt og refleksivt samfund, hvor dømmekraft, sammenhængskraft og kulturel intelligens er så meget desto vigtigere.

Vi mennesker kan sætte mål og visioner for vores liv og skabe værktøjer til at realisere dem i konkurrence og samarbejde med hinanden. Med eksplosivt stigende informationsmængder og mangfoldige kulturmøder på medieplatforme eller på gaden, griber det globale og det lokale konstant ind i hinanden. Det skaber behov for solid viden om, hvordan vi kan indrette nye demokratiske fællesskaber i og på tværs af kultur, livsformer og strukturer. De store samfundsudfordringer kan ikke løses i isolation fra omverdenen eller fra de mennesker, der skal løfte dem.

Danmarks Frie Forskningsfond finansierer forskningsprojekter, der undersøger det enorme reservoir af viden og muligheder, som den menneskelige kommunikation, historie, kunst, kultur og tankeverden udgør. Som det fremgik af en rapport fra World Economic Forum i Davos i 2016 forventes de tre mest efterspurgte jobkompetencer i 2020 at være evnerne til kompleks problemløsning, kritisk refleksion og kreativitet. Det er kernekompetencer, der udøves og videreformidles i excellent og originale humanistiske forskningsprojekter støttet af fonden.

Danmarks Frie Forskningsfond har peget på fem centrale veje til forskningens samfunds-impact gennem 1) erhvervsliv, 2) lovgivning, 3) den offentlige sektor, 4) den forskningsbaserede uddannelse og 5) udvikling af kulturelle dynamikker i samfundet.

Humanistiske forskningsideer på højt internationalt niveau kaster samfundsrelevant viden af sig på alle fem områder både nu og her og på længere sigt:

- Veldokumenteret viden om menneskers værdier og praksis sætter erhvervslivet i stand til at udvikle succesrige produkter og markeder orienteret mod forbrugeres behov.
- Viden om hvem vi er, hvem vi var, og hvem vi gerne vil være i og på tværs af kulturer skaber orientering og handlekraft i forhold til politiske dilemmaer i udviklingen af offentlige institutioner og landets love.
- Forskningsbaseret humanistisk undervisning udstyrer studerende med refleksive, kreative og problemløsende kompetencer og gør dem til brobyggere mellem forskning, erhvervsliv og velfærdsstat.
- Humanistisk forskning bidrager afgørende til kulturlivet, til oplevelsesøkonomien og til et mere farverigt, menneskeligt og levende samfund.

Denne publikation sætter fokus på seks humanistiske forskningsprojekter, der illustrerer nogle af disse effekter. Med vidt forskellige temaer, metoder og perspektiver præsenterer vi både forskernes projekter og aftagerne af deres viden.

Ét forskningsprojekt undersøger, hvad der gør dansk tv-drama til en fremragende eksportvare, et andet projekt har fokus på nye medieplatforme, og hvordan autoriteter opstår i en postfaktuel verden. Et tredje projekt skaber grobund for, at asylcentre kan blive en succes i lokalsamfund. Et fjerde projekt bidrager til at afhjælpe de særlige udfordringer, indlæringen af dansk står overfor. Endelig sætter to projekter spot på overvågning og 'undervågning' i vores samfund ved at undersøge, hvad der gør overvågning effektivt og legitimt.

God læselyst!

**RÅDSFORMAND FOR
DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND |
KULTUR OG
KOMMUNIKATION**

Dorthe Gert
Simonsen

**BESTYRELSESFORMAND
FOR DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND**

Peter Munk
Christiansen

Indhold

2–3

FORORD

Innovation, refleksion og sammenhængskraft – seks humanistiske forskningscases med impact

6–7

TEMAARTIKEL

Stærke kvindelige karakterer bidrager til danske tv-seriers eksportsucces

10–11

TEMAARTIKEL

Kendisanmeldere og andre smagsdommere: Nye autoriteter i den kulturkritiske debat i Danmark

14–15

OVERSIGT

De forskere du mødte var

4–5

TEMAARTIKEL

Godt naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund handler om fælles rutiner og normer

8–9

TEMAARTIKEL

Dansk er et usædvanligt (svært) sprog

12–13

TEMAARTIKEL

Sikkerhed, tillid og privatliv – overvågningens etiske dilemmaer

Godt naboskab mellem asylcenter og lokal-samfund handler om fælles rutiner og normer

Hvad er afgørende for god sameksistens mellem asylansøgere og den danske lokalbefolkning i mindre landsbysamfund? Hvordan kan et asylcenter bidrage positivt til et lille lokalsamfund? Antropolog Birgitte Romme Larsen afdækker et unikt og vellykket naboskab mellem et asylcenter og jyske landsbyboere i Jelling.

Birgitte Romme Larsens undersøgelse af et særligt vellykket naboskab mellem asylcentret i Jelling – Danmarks ældste opholdscenter – og lokalsamfundet kan i høj grad bruges af kommuner og Røde Kors, der driver asylcentre i Danmark. Det er også meget nyttig viden, når politiske beslutningstagere og Udlændingestyrelsen skal afgøre, hvor nye asylcentre skal placeres i fremtiden.

»Debatten handler ofte om, hvad flygtninge og indvandrere spiser, og hvordan de går klædt. Men når du kommer ud i den levede hverdag og undersøger et sted, hvor der er et godt lokalt naboskab mellem danskere og flygtninge, så handler det ikke så meget om, hvorvidt folk spiser frikadeller eller ej, eller om de går med tøjklæde,« siger Birgitte Romme Larsen, der er tilknyttet Københavns Universitet.

Gennem sine studier, hvor hun i flere perioder har opholdt sig i Jelling, kan hun vise, at det er overholdelse af fælles rutiner og sociale koder, som afgør, om man opfatter hinanden som fremmede eller ej.

Asylcenter midt i byen

Asylcentre i landområder bliver ofte placeret afsides. Et stykke fra bymidten, i udkanten af byen eller måske helt uden for byen.

Men ikke i Jelling – en lille stationsby med omkring 3.500 indbyggere i Sydjylland. Her ligger asylcentret midt i byen.

Siden asylcentret åbnede i 1993 har behovet for plads på centret ændret sig flere gange. I en periode med få flygtninge manglede de lokale daginstitutioner plads. Derfor rykkede en lokal dagpleje og siden en SFO og en ungdomsklub ind i asylcentrets barakker. Det er i dag 15 år siden.

Ikke et integrationsprojekt

På den måde er asylcentret og nogle af lokalsamfundets øvrige institutioner langsomt smeltet sammen både fysisk og socialt. Eksempelvis er asylcentrets og kommunens ungdomsklub i dag én.

På intet tidspunkt har det bevidst handlet om integration.

“ De rumlige løsninger i Jelling har først og fremmest handlet om, hvordan byen kunne fungere bedst muligt. Ikke om hvordan man skaber integration ”

— Birgitte Romme Larsen.

Asylcentret er blevet endnu en institution i byen, der bidrager til lokalsamfundet på lige fod med købmanden, folkeskolen og idrætsklubben. Asylansøgere er ligesom andre i byen frivillige på den årlige Jelling Festival. Flygtningebørn og danske børn deler legeplads og skaterbane, og de store børn mødes i byens ungdomsklub.

Overhold fælles rutiner

Selv om naboskabet i Jelling fungerer godt, er der dog situationer, hvor folk lægger mærke til flygtningene.

“ Når jeg har siddet og observeret og lyttet til folks samtaler, så kommer det igen og igen op det her med, at flygtningene cykler i den forkerte side af vejen. Eller at de taler for højt eller for lavt i supermarkedet. Det er ikke det, at man taler et andet sprog eller ser anderledes ud, der afgør, om man opfattes som fremmed. Det er, når man træder ved siden af i forhold til de lokale sociale koder og fælles rutiner ”

— Birgitte Romme Larsen.

Vigtigheden af fælles rutiner og uskrevne normer i hverdagen er underbelyst i migrationsforskningen i dag. Stort set al anden migrationsforskning i Danmark har fokuseret på områder og cases, hvor sameksistensen og inklusionen ikke kan betegnes som succesfuld.

Men også international forskning viser, at god sameksistens og inklusion afhænger af, om man overholder uskrevne normer og regler og tænker på at bidrage til lokalområdet. For nylig deltog Birgitte Romme Larsen således i en international konference i Australien om naboskab, hvor hun fik bestyrket mange af sine resultater.

Fokus på gensidighed er noget af det, der konkret er med til at gøre naboskabet asylcenter og lokalsamfund imellem vellykket i Jelling.

KORT OM FORSKNINGSPROJEKTET

PROJEKTTITEL

Practicing neighborliness in public space: An ethnographic study of everyday social encounters among asylum seekers and local residents in rural Denmark

BEVILLINGSHAVER

Birgitte Romme Larsen

FORSKNINGSINSTITUTION

Københavns Universitet

TIDSPERSPEKTIV

2015-2018

BEVILGET BELØB

2.188.666 kroner

RØDE KORS SKAL OGSÅ OVERHOLDE FÆLLES RUTINER

Dansk Røde Kors driver mange asylcentre i Danmark, blandt andre det i Jelling. Her følger man Birgitte Romme Larsens forskning tæt.

»Vi har mange gange spurgt os selv, hvorfor det fungerer så godt i Jelling. Birgittes forskning bekræfter nu, at det, at man deler nogle fælles ting, for eksempel en legeplads, det er med til at give et godt naboskab,« siger chef for strategi og projektudvikling hos Røde Kors Asylafdeling, Kasper Koch.

Hos Røde Kors kan man bruge forskningen helt konkret i de projekter, Kasper Koch er i spidsen for, som går ud på at åbne asylcentrene mere op for lokalsamfundet.

“ Måske er det lige så vigtigt at lære mere om de fælles rutiner og uskrevne regler som at lære sproget. Den viden kan vi helt klart bruge hos os. Vi kan holde kurser, der fokuserer specifikt på, hvordan man gebærder sig bedst i overensstemmelse med lokalsamfundets normer ”

— Kasper Koch.

KORT OM FORSKNINGSPROJEKTET

PROJEKTTITEL

What Makes Danish TV Series Travel? TV drama series as cultural export, transnational production and reception

BEVILLINGSHAVER

Anne Marit Waade

TIDSPERSPEKTIV

2015-2018

FORSKNINGSINSTITUTION

Aarhus Universitet

BEVILGET BELØB

6.479.102 kroner

HVORDAN KAN DANMARK BEHOLDE EN FØRERPOSITION?

»Det er super interessant for os at få viden om, hvem det er i udlandet, der ser serierne, og hvordan de opfatter serierne,« siger partner og producent i produktionsselskabet Misofilm, Peter Bose.

Han er en af stakeholderne i Anne Marit Waades forskningsprojekt. Forskerne har nemlig fulgt produktion, visning, modtagelse og salget af tv-serien 1864, som Misofilm har produceret.

Allerede før 1864 blev vist i dansk tv, var den solgt til BBC.

Ifølge Peter Bose giver forskningen en bedre føling med det udenlandske publikum og indkøbere. Det vil være med til at sikre Danmark en fortsat førerposition på det internationale nicheseriemarked, at produktionsselskaberne får præcis og veldokumenteret viden om aftagerne.

© Forbrydelsen, fotograf Tine Harden

Stærke kvindelige karakterer bidrager til danske tv-seriers eksportsucces

Et humanistisk forskningsprojekt finder svar på, hvorfor danske tv-serier har haft udbredt succes i udlandet de senere år, og hvad vi kan bruge succesen til i Danmark. Fokus ligger ikke blot på modtagelsen af danske tv-serier i Storbritannien, men også på film-indkøbere og de mange udenlandske seere i lande som Japan, Brasilien og Australien.

Forskningsresultaterne har værdi for både produktionsselskaberne og tv-kanalerne bag de populære danske serier, og for danske og internationale partnere, der samarbejder med producenterne.

Men også turismeindustrien kan bruge seriernes succes til at tiltrække turister, som vil opleve den særlige nordiske stemning fra Forbrydelsen, Broen og Borgen.

Lektor på Aarhus Universitet Anne Marit Waade står i spidsen for forskningsprojektet.

»Ud over at det her forskningsprojekt kan være med til at give os en bedre forståelse af det danske medielandskabs kobling til det internationale system, så er vores resultater også meget interessante for tv-branchen,« siger hun.

Forskningen kan give dem, der producerer og distribuerer serierne, nuanceret indsigt i, hvordan publikum, anmeldere og opkøbere i de forskellige lande opfatter serierne.

“Det er de rigtigt interesserede i at få mere viden om. De kan bruge det i deres udvikling fremadrettet til at øge chancen for, at serierne kommer videre fra de danske tv-skærme og ud til et internationalt marked”

– Anne Marit Waade.

Forskerne samarbejder med flere danske og internationale produktionsselskaber, distributører, tv-kanaler og salgsagenter i projektet. Desuden gennemføres projektet i nært samarbejde med forskere i Tyskland, Brasilien, Australien, Tyrkiet, USA, Storbritannien og Japan.

Stærke kvinder i hovedroller

Forskerne har blandt andet interviewet opkøbere hos de udenlandske tv-kanaler for at finde ud af, hvad de lægger vægt på i serierne. Succesen viste sig for alvor i 2011, da en halv million briter sad klistret til skærmen og hver uge fulgte vicekriminalkommissær Sarah Lund, som iført striktrøje og alvorlig mine samlede brikkerne til årets største mordgåde: Forbrydelsen.

»Den er fantastisk godt fortalt. Historien var nytænkende, det var nogle dygtige skuespillere, og kvaliteten var generelt høj.«

Det er nogle af de begrundelser, indkøberne hos BBC har givet Anne Marit Waade, når hun har talt med dem om deres køb af danske tv-serier.

Forskerne studerer også mediedækningen i udlandet, og den omtale serierne har fået i anmeldelser.

»Her kan vi se, at anmelderne har fokus på det visuelle i serierne og de stærke karakterer. Ikke mindst de kvindelige bliver omtalt i international presse,« siger Anne Marit Waade.

Det udenlandske publikum

Forskerne har også gennemført interviews med seriernes publikum i udlandet.

»Særligt i Japan og Brasilien er de meget optagede af det ligestillingsmæssige perspektiv i serierne,« fortæller Anne Marit Waade.

Forskerne kan desuden se, at majoriteten af dem, som ser de danske serier i udlandet, er et veluddannet segment med hovedvægt af kvinder 40+.

Den publikumsprofil er også kendt fra skandinaviske krimier – endnu en populær genre globalt set. Forskningsprojektet kan dog supplere denne ofte udokumenterede eller statistiske viden med kvalitative interviews med seere både inden for og uden for de typiske seergrupper.

Vi har indsigt i enkeltpersoners seervaner, deres opfattelser af de danske og nordiske serier, af nordisk kultur og samfund samt dramafortællingernes rolle i deres eget liv og kultur. Desuden viser materialet, at der er store forskelle på de forskellige tv-markeder, forskellige dramatrader, interesser og vilkår, siger Anne Marit Waade.

Perspektiver for turisme

Udover at give unik ny viden om danske seriers liv i udlandet kaster forskningsprojektet andre gevinster af sig.

For eksempel arbejder forskerne på at skabe et netværk af forskere, som undersøger tv-serier fra mindre sprogområder, med deltagelse fra fx Belgien og Wales, som er meget inspireret af de danske seriers succes. Samarbejdet kan være med til at styrke forskningen i eksport af tv-underholdning fra mindre sprogområder.

Forskningsprojektet har desuden inspireret til nye projekter inden for turisme. Således er Anne Marit Waade involveret i et nyt forsknings- og innovationsprojekt om at gentænke kystturisme. I den sammenhæng bidrager forskningsprojektet om de danske tv-dramaserier med viden om atmosfære, nordiske lokaliteter, filmturisme og branchesamarbejder.

Filmturisme i Danmark giver mulighed for at udvikle både turisme og tv-produktion på nye måder, hvor fx indspilningsstederne udvikles som turistdestinationer. Det skal resultere i samarbejder mellem lokale aktører, kommuner, tv-dramaproducenter og internationale medieaktører.

Dansk er et usædvanligt (svært) sprog

Hvorfor er danske børn længere om at lære at tale end børn i Norge og Sverige? Mangler børnene sprogstimulering i daginstitutionerne? Er vores folkeskole for dårlig? Sandsynligvis ikke: Dansk er anderledes og sværere end andre sprog. Det kompenserer vi for ved at aflæse andre signaler under samtalen.

Dansk som sprog er i fokus i et nystartet forskningsprojekt med en international topforsker i spidsen. Forskningsprojektets resultater kan få stor betydning for den måde, hvorpå vi indretter danskundervisningen i skolerne og for vores danskundervisning til udlændinge.

Det har længe undret sprogforskerne, at danske børn er længere om at lære at forstå og tale deres modersmål end andre børn i Europa. I et rigt velfærdssamfund som Danmark burde børnenes sprogforståelse ikke adskille sig markant fra børn i vores nabolande. Men det gør den.

Danske forskere søger nu efter en forklaring i selve sproget. Meget tyder på, at dansk simpelthen er anderledes end andre sprog og sværere at lære at forstå og tale.

»Der er brug for den her type af grundforskning til at give os ny viden om det danske sprog. Det er vigtigt, at vi forstår, hvordan sproget fungerer, før vi udvikler metoder til at løse børnenes sprog- og læseproblemer. Så vi ikke famler i blinde og udvikler interventioner, som måske gør problemerne større,« siger sprogforsker, professor på Aarhus Universitet og Cornell University i USA, Morten Christiansen.

Han står i spidsen for forskningsprojektet The Puzzle of Danish, som undersøger, hvordan dansk adskiller sig fra andre sprog, og hvad det betyder for vores måde at kommunikere på. Projektet er i sin opstartsphase lige nu og kører frem til 2020.

Stor betydning for sprogvidenskaben

Ud over dets betydning for sprogundervisningen kan forskningsprojektet også skabe helt ny viden om det danske sprog. Hvis forskerne har ret i deres hypotese om, at dansk er anderledes og sværere end andre sprog, vil det have kæmpe betydning for sprogforskningen.

“ Tidligere har man troet, at alle sprog var lige lette at lære og bruge. Vores resultater kan få stor betydning for videnskaben og gøre dansk til et meget vigtigt sprog inden for sprogvidenskaben ”

— Morten Christiansen.

I forskningsprojektet sammenligner Morten Christiansen og hans danske og norske forskerkolleger sprogforståelsen hos voksne danskere og nordmænd. Sammenligningen kan give os ny viden om en særlig dansk måde at kommunikere på.

»På dansk har vi en tendens til at sluge endelserne på ord. Vi udtaler ikke konsonanterne tydeligt. På dansk siger vi for eksempel "gade", mens man på norsk siger "gate". Det gør det sandsynligvis sværere at forstå hinanden kun ud fra ord. Derfor har vi en hypotese om, at vi danskere i højere grad bruger konteksten til at "gætte", hvad vi siger til hinanden. Fordi vi "mumler" mere, bruger vi måske i højere grad den viden, vi har om hinanden og konteksten til at forstå hinanden, når vi taler sammen,« siger Morten Christiansen.

På den måde vil forskningen give os ny viden om et særligt træk ved os danskere: Evnen til at aflæse og forstå hinanden.

Solid forskning ligger til grund for forskningsprojektet

Morten Christiansen og hans kollegaer har i en årrække forsket i sprogudvikling hos danske børn. Gennem forskningen er det blevet tydeligt, at sprogudviklingen hos danske børn er forsinket sammenlignet med børn i vores nabolande – Norge, Sverige og Island.

Forskningsgruppen har blandt andet arbejdet med et projekt, hvor sprogforståelsen hos 2-3-årige børn blev testet. For eksempel hørte børnene beskeden "Kig på bamsen", mens billeder af en bil og en bams blev vist på en computerskærm. De danske børn var markant længere om at kigge på det rigtige billede.

Med det igangværende forskningsprojekt stiller forskerne skarpt på det danske sprog for at finde ud af, om de danske børns problemer med sproget fortsætter ind i voksenlivet og påvirker den måde, voksne danskere kommunikerer med hinanden på. Projektet kan få afgørende betydning for vores forståelse af sprogindlæring, -undervisning og forskning.

KORT OM FORSKNINGSPROJEKTET

PROJEKTTITEL

The Puzzle of Danish

BEVILLINGSHAVER

Morten Christiansen

FORSKNINGSINSTITUTION

Aarhus Universitet

TIDSPERSPEKTIV

2017-2020

BEVILGET BELØB

5.789.302 kroner

DANSLÆRERFORENINGEN: KAN BLIVE VIGTIGT FOR DANSK-UNDERVISNINGEN

Hos Dansklærerforeningen er man meget begejstrede for Morten Christiansens forskningsprojekt.

»Det er super relevant og meget spændende. Det har forholdsvis længe været kendt, at der er nogle forskelle mellem os og andre nordiske lande, når det kommer til at lære at tale sit modersmål. Mange af os har haft mistanke om, at det kan skyldes nogle forskelle i sproget«, siger formand for fællesbestyrelsen i Dansk lærerforeningen Jacob Buris Andersen.

Ikke mindst den del, der handler om, hvad vi danskere eventuelt gør anderledes for at forstå hinanden, er i hans øjne interessant:

»Der er ingen grund til at tro, at danskere skulle forstå hinanden dårligere end folk i resten af Norden. Idéen om, at vi gør noget for at kompensere, er rigtig interessant. En større viden om, hvordan vi kommunikerer, kan vi i høj grad bruge. Især når vi skal undervise folk, der har dansk som andetsprog. Hvis vi kan lære dem noget om de ting, vi gør, når vi kommunikerer, kan vi måske gøre undervisningen bedre,« siger han.

KORT OM FORSKNINGSPROJEKTET

PROJEKTTITEL

From Ivory Tower to Twitter: Rethinking the Cultural Critic in Contemporary Media Culture

BEVILLINGSHAVER

Nete Nørgaard Kristensen

TIDSPERSPEKTIV

2015-2019

FORSKNINGSINSTITUTION

Københavns Universitet

BEVILGET BELØB

6.082.070 kroner

VIGTIG OG BRUGBAR VIDEN FOR DR'S KULTURREDAKTION

Redaktionschef for DR Kunst og Kultur Ida Holten Ebbesen er en af de redaktører, der nøje følger forskningsprojektet for at orientere sig i den nye situation og for at finde ud af, hvordan DR spiller den mest relevante og værdifulde rolle i den nye kulturelle offentlighed.

“For os er det rigtig vigtigt hele tiden af forstå, hvad det er for en verden, vi navigerer i. Projektet her kan fortælle os noget om, hvordan vores journalistik møder brugerne. Hvem får hvad ud af det, vi laver ”

— Ida Holten Ebbesen

For DR er det vigtigt at kende de andre aktører i det kulturkritiske mediebillede, fordi det kan gøre DR bedre til at lave den gode kulturjournalistik.

»Vi skal ikke gøre det samme som de andre, men måske kan vi blive inspireret af, hvordan vi når ud til folk,« siger hun.

Kendisanmeldere og andre smagsdommere: Nye autoriteter i den kulturkritiske debat i Danmark

De seneste års dramatiske ændringer i mediebilledet og i de digitale kommunikationsformer har også forandret vores forståelse af kultur. Et nyt humanistisk forskningsprojekt skaber pejlemærker for kulturjournalistik under nye betingelser.

I forskningsprojektet From Ivory Tower to Twitter – Rethinking the Cultural Critic in Contemporary Media Culture undersøger lektor på Københavns Universitet Nete Nørgaard Kristensen sammen med sin forskergruppe, hvordan kulturkritikken ændrer sig i det aktuelle, digitale mediebillede med væsentlige konsekvenser for opfattelsen af kultur og værdien af kulturelle produkter.

Hvor det før overvejende var professionelle kulturjournalister og anmeldere, der tegnede billedet, er bloggere, kendisser og andre smagsdommere trådt ind på scenen.

Forskningsprojektets hovedspørgsmål er: Demokratiseres eller udvandes kulturdebatten, når flere og flere kan deltage og blive hørt i debatten? Projektet har stor betydning, fordi en inddragende kulturdebat er en væsentlig del af samfundets sammenhængskraft. Men samtidig har den sat etablerede medier under pres.

“Det her er utrolig vigtig viden for de etablerede medieinstitutioner, som skal navigere i det digitale medielandskab, hvor der er kommet flere kulturkritiske stemmer. For hvad er de ”gamle” mediers rolle i denne mere mangfoldige kulturkritiske debat? Med forskningsprojektet kan vi forhåbentlig bidrage til at gentænke måden, man laver kulturkritik og kulturjournalistik på – også i de etablerede medier ”

— Nete Nørgaard Kristensen.

Men også almindelige mennesker, som læser anmeldelser eller følger kulturdebatter på nettet, kan få nyttig viden ud af forskningen.

»Det er for eksempel vigtigt, at man som kultur- og mediebruger reflekterer over, hvem der skriver anmeldelser på nettet.

Er afsenderen en uafhængig blogger, eller er bloggeren betalt af et filmselskab til at omtale eller anmelde netop deres film? Vores projekt kan være med til at give en større bevidsthed, gennemsigtighed og mere refleksion over relationerne i det kulturelle kredsløb,« siger Nete Nørgaard Kristensen.

Kulturkritikkens persongalleri og samfundsmæssige rolle

I forskningsprojektet undersøger Nete Nørgaard Kristensen og hendes kollegaer, hvilke velkendte og nye stemmer, der deltager i kulturdebatten i dag og med hvilken betydning.

Forskerne har identificeret fire typer af kulturkritikere, som de studerer nærmere i projektet:

Den professionelle kulturjournalist er forbundet til etablerede medier og laver anmeldelser og kulturkritik i print og onlineaviser, i radio eller tv.

Den intellektuelle kulturkritiker er ikke nødvendigvis journalist og slet ikke kulturjournalist, men veluddannet og ytrer sig ofte i debatten. Det kunne for eksempel være Svend Brinkmann eller Carsten Jensen. Her smelter samfundsdebattøren og kulturkritikeren sammen.

Den medieskabte smagsdommer dækker over kulturkritikere, som i kraft af deres synlighed i mediebilledet og eventuelle kendisfaktorer får en kulturkritisk stemme. Som eksempel kan nævnes Harry Potter-stjernen Emma Watson, der har lavet en feministisk bogklub, hvor hun anmelder bøger og faciliterer debat om litteratur.

Amatøren som ikke nødvendigvis har nogen særlig kulturel ekspertise eller baggrund, men via for eksempel en blog, vlog eller anmeldelser på debatfora og lignende bidrager til en mere brugerreven kulturkritik. Forskningen viser, at amatørerne ofte har en vis faglig ballast til at lave kulturkritik.

Forskerne dykker ned i alle fire typer af kulturkritikere for at finde ud af, hvem de er, hvad der kendetegner deres autoritet og ekspertise, og hvordan de ser sig selv og deres modtagere.

Kulturjournalisternes rolle og profilering

Forskerne arbejder også tæt sammen med kulturredaktører og kulturjournalister hos de store etablerede medier i Danmark. Her er fokus på, hvordan de udvikler deres rolle i det kulturkritiske landskab. Hvad kan de bidrage med, som er særligt, når flere fagligt forankrede amatør-anmeldere får en kulturkritisk stemme?

»Kulturredaktionerne er meget interesserede i at få mere viden om det her. De er også udfordret af de forandringer, det digitale mediebillede har skabt på det kulturkritiske område«, siger Nete Nørgaard Kristensen.

De forskere du mødte var

NABOSKAB ASYLCENTER

Birgitte Romme Larsen

Postdoc, ph.d., Københavns Universitet

KULTURKRITIK

Nete Nørgaard Kristensen

Lektor, ph.d., Københavns Universitet

TV-SERIER

Anne Marit Waade

Lektor, ph.d., Aarhus Universitet

OVERVÅGNING

Kira Vrist Rønn

Postdoc og adjunkt, ph.d., Professionshøjskolen Metropol

DET DANSKE SPROG

Morten Christiansen

Professor, ph.d., Aarhus Universitet & Cornell University

“UNDERVÅGNING”

Frej Klem Thomsen

Forskningsadjunkt, ph.d., Roskilde Universitet

IMPACTPIECE

Udgivet september 2017 af Danmarks Frie Forskningsfond
Redaktion: Lisbeth Eilersgaard Christensen og Sissel Amundsen
Design: Umwelt
Tryk: Bording Pro
Oplag: 500 stk.

Publikationen kan hentes på
www.dff.dk eller ved
henvendelse til fondens sekretariat

DANMARKS FRIE FORSKNINGSFOND STYRELSEN FOR FORSKNING OG UDDANNELSE

E-MAIL: DFF@UFM.DK
Asylgade 7
5000 Odense C
Telefon: +45 7231 8200
www.dff.dk

DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND